TÜRK
CERMEN

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 11 01 01 007 3

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DR
479
G3A64

Akcura, Yusuf
Turk, Cermen ve
Islavlarin munasebat-i
taribiyeleri

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/trkcermenveisl00ak

تورك، جرمن واسلاولر

ك

مناسبات تاريخيه‌لرى

Türk Cermen E

آق چوره اوغلى يوسف

طرفندن ٦ تشرين ثانى ١٣٣٠ ده « تورك اوجاغنده »
ويرلن قونفه‌رانسدر.

فيئاتى ١ غروش

توزيع يرى : « تورك يوردى » كتابخانه‌سى

« قدر » مطبعه‌سى

١٣٣٠

آق چوره اوغلی یوسف

تورك، جرمن واسلاولرك مناسبات تاریخیه‌لری

استانبول

« قدر » مطبعه‌سی

۱۳۳۰

DR
479
G3A64

تورك، جرمن و اسلاولرك مناسبات تاريخيه‌لرى

افندیلر ،

عزیز استادیمز احمد حکمت بکك «آلتون اوردو» سنی هپکز اوقومشسکز ، بلکه بعضلریکز ازبرلمشسکزدر . بونکله برابر بن سوزلریمه فاتحه اولمق اوزره ، اوندن برقاچ سطر اوقومقله باشلایاجغم :

« آتلر کیشنه‌ر ، قاغنیلر غیجیردار ، اوقلر ، قارغیلر شاقیردار ، بیکیتلر ، دلی‌قانلیلر باغیریر؛ اوکوزلر بوکورور ، کوپکلر حاولار... قاریاغار ؛ روزکار صاووروز ، تیپی اطرافی صارمش ، کوز کوزی کورمز .... قوشان ، دوشن ، آغلاشان ، کولوشن ، قادین ارکك ، کنج ، اختیار بری برینه کیرمش : تلاش ، چیغلق بری کوکی چینلاتیور .

اوردو ، اوردو ، جهان ، جهان انسان کومه‌لری یکدیکرینی ایتوب قاقیور ، بری برینه کیروب چیقیوردی . کوك قبه‌سی یارادیله‌لی بویله بر قارغاشالق ، بویله بر محشر کورولمه‌مشدی .

کل ! کیت ! طور ! طوت ! آص ! کس ! یاق ! ییق ! سور ! کیبی بر هجالی سرت ، قورقونج ؛ قطعی امرلر هواده کورله‌یور ...

هرقافله‌نك اوکنده ایری اینکلر ، اوکوزلر ؛ یوکلو قیصراقلر ، طایلر ؛ سویملی قوزولر ، کوپکلر... اونلرك آرقه‌سنده قیزلر ، چوجوقلر ، دها صوکره یانلرنده یایلری ، بللرنده اوقلری ، اللرنده قامچیلری

قیصا بویلو خیرچین، چویك آتلرینه بینمش بیکیتلر ترکه‌لرینه‌قادینلرینی، کوکلداشلرینی آلمشلر سه‌کیرتوب ، حایقیرییورلردی ... بوهنکامه‌نك قارشیسنده اوچماسنی شاشیران قارلری هرج ومرج ایدییورلر . اوزاقلرده باغیران ، قاچیشان ایری قوشلری ، بیاض آیولری ، آج قوردلری اورکوتوبورلردی...

بعضاً ، باشنده سامور قالپاغی ، صیرتنده قورد پوستندن قوجوغی ألنده پارلایان آلتون قارغیسی اولدیغی حالده ایری ، کوربوز برآته بینمش، ایری کوربوز پالابیقلی بر سواریناك بردن بره کورونوشی بوتون‌بوقاریشیقلیقلری ، بوقارغاشالقلری، بوچیغلیقلری ، بوحاریلتیلری بردن صوصدیرردی : انسانلر صوصار ، آتلر صوصار ، روزکارلر صوصار ، دنیا صوصاردی !... واونك بر «تك طور !... » دییه کورله‌مه‌سی‌بوتون‌بو آقان، کوپورن‌جاانلی‌دکیزی‌دیم‌دیك‌طوردورووردی : انسانلر طورور، دنیا طوروردی ! . . او زمان تکمیل دوداقلرده قوقونج ومقدس ایکی کلمه تیتره‌ردی:

آی خان !...

*
* *

بو برطوفان، بر قیامت، بر محشر ایدی. تا تیبت چوالرندن، قارا خطای وادیلرندن ، قارا قوروم بوز قیرلرندن ، قیپچاق دشتلرندن آقین‌آقین طوپلانان بوآدم طوفانی طالغالانه، طالغالانه ایلریله‌یوردی. راست کلدیکی انکللری قیروب أزییوردی .

کونلر ، کیجه‌لر ، هفته‌لر، آیلر کچدی. نوح طوفانی کبی دنیانك دورانتی ، تاریخنی دکشدیره‌جك اولان بو ایکنجی طوفان بر « تورك طوفانی» ایدی. بوطوفانك هر طاملاسنده بشریتك نسل آتیسی‌ایچون بر بابا هویتی صاقلی ایدی . . بو طوفان آوروپانك او زمان ایچون پیپرانمش ، کیرلنمش چهره‌سنی پیقایه‌جق ، بو طوفان روحلره نشئه، کوکلره محبت، عضلاته قوت ویره‌جك، چلیمسز قادینلردن کوربوز چوجوقلر پیدا ایده‌جك ایدی. بوآلتون اوردوده میلیونلرجه‌ایکنجی

حضرت آدم، میلیونلرجه ایکنجی ابوالبشر جوهری واردی .

بو تورك طوفانی، بو فیض طوفانی، بشریتك تکملی ایچون برحالت طبیعیه، بر رحمت ایدی. بر سوق فطری، بر عزم قوی ایله کیتدکجه کوپوروبور، کیتدکجه یاییلیور، کیتدکجه یوبویوردی. اوکنه کلن اورمانلرك قوجا قوجا آغاجلری، چایرلرك مینی مینی چمنلری کبی آتلرك یاقاری آلتنده أزیلیور، آرقاده بر یشیل اوت بیله کورونمز اولویوردی.. . دکیزلره بکزه‌ین بویوك نهرلر، بونلرك اوکنده برر بیلان واری قیورله‌رق یاناقلرندن چیقیور وتبدیل استقامت ایدییور، چغلایانلرنده بر طاملا نم بیله ایشیلداماز بر حاله کلییوردی... طاغلر بو طوفانه کچیدیرمك ایچون یا آشینه آشینه یاریلیور، یا أزیله أزیله تومولویوردی . - بو بوصورتله بیتمز بوکنمز اوردوخلقی قارا، قیزیل، آق باطاق قوملردن کچدیر: طاغ، یار، دره، تپه، اورمانلردن آشدیلر؛ چامورلره بولاندیلر، چیغلرله یوارلاندیلر... یولده بابالر. بوغالر ئولدی؛ چوجوقلر؛ طاناالر طوغدی. آنالر قیصراقلر دوشدی؛ قیزلر طایلر بویودی. . دوشن دوشدی. ئولن ئولدی: دکیزدن بر داملا اکسیلمش کبی طوفان ینه قاباردی، ینه ایله‌ریله‌دی..»

بو، افندیلر، تورك ایللرینك شرقدن غربه طوغری کوچه‌لرینك، غربی استیلالرینك منقبه‌وی: فقط وضوحلی، عددلی، مقدارلی، تاریخی حکایه‌لردن دها جانلی وروحی اعتباریله دها طوغریدر. بوبرکتلی تورك سیلی، بوتورك دریاسنك فیضانی اولوملردن حیاتلر یاراتدرق، سیلابلردن مدنیتلر چیقاردرق اوکنه راست کلن اسلاولری، جرمنلری، فرانقلری، لاتینلری قاپلادی؛ محیط اطلاسی‌یه قدر بوتون اوروپایه یاییلدی. شمالك سیسلری آره‌سنده بللی بلیرسز طوران اسقاندیناویا یازیم

آطه‌لرینك قارانلق شاتولرندن کوز قماشدیریجی جنوب کونشی آلتنده پارل پارل یانان ایتالیانك بیاض سرایلرینه قدر هر یره طاغیلدی. آتی آغانك، شمشك قارغیلی سواریلری، قاتالونیا صحراسنده، کوك کورله‌سنی آندیران قورقونج هجوملرینی یاپارکن اوکنه چیقان روما قوماندانی، اسکیدن کلوب ایمپراطورلق خدمتنه کیرمش بر هون، بر تورك، یالکز لاتینجه اسمنی بیلدیکمز آتیلیوس ایدی. میلادك بشنجی عصری اورته‌لرنده کچن بو وقایع، دها اسکی تورك مظفر یاتیله‌قاریشوب اوروپا آریلرینك قهرمانلق دستانلرینه موضوع وزمین تشکیل ایتدی، جرمنلرك Niebelungen لرنده، بزم آتلی آغامز، معبودلر زمره‌سنه ادخال ایدلدی.

بو ایلك تورك اردولری اوروپانك وادیلرینه طاغیلدیغی زمان قسم کیلری. آسینك یشیل اوتلاقلرینی آندیران مجارستان اووه‌سنه طوپلانوب، اوراسنی کندیلرینه یورد اتخاذ ایتمشلردی. هونلرك خاقانی بویوك آتلی یاخود اتیل، اتسل خانده هون ـ اوغوراووه‌سنك طونای اتیل‌ینك دیبنه دفن اولونمشدر.

تورك عرقنه اولو تکرینك ویردیکی برکت اکسیلمیور، آلتای طاغلرینك چتین وصاغلام یماچلرندن قاینایان اوغوز اوغوللری متصل غربه طوغری یورویش ایدییورلردی. آتلی خانك ودها اسکیلرك آردی صره، یکی یکی ایللر، یکی یکی دولتلر آسیادن بوکون اوروپادینیلن کوچوك یاریم آطه‌یه کچیورلردی.

اوکلرینه چیقسان بر حائل ، قوزغون دکزی خندقیله اونك آرقه‌سنده کوکه قدر یوکسه‌لن قاف طاغی‌سدی بو آقینتیلری ایکی‌یه آیریوردی. صاغ قول، حزرك، قافقاسك شمالندن کچوب شرقی اوروپا اووه‌سنی قاپلایور ـ صول قول خراسانلدن ، کچه‌رك، آذربایجانه، قافقاسك جنوب اتکی اووه‌لرینه ، ایران یایلالرینه، الجزیره‌وشام‌دیارلرینه، نهایت ممالك رومه یاییلیوردی.

شمال قولنك پیشدارلری، شرقی اوروپا اورمانلرینك آغاج کوتوکلرندن معمول قلبه‌لرنده یاشار ، یایان کزه‌ر، اوزون بویلو، آق بکرلی، صاری صاچلی، اسقلاووندره ـ اسلاوله راست کلدیلر. و او زماندن اعتباراً آتلی وکوچبه تورکلرله یایا واوطراق اسلاولر آره‌سنده تاریخی نزاع باشلامش ایدی.

بو صره‌ده، یعنی بیك ییل قدر اول اسلاولری شرقدن تورك قانجارینك آتیك آتلری چیکنرکن غربدن‌ده جرمن شوالیه‌لرینك دمیرآتلری صیقیوردی. بو کوندن بیك ییل اول، اسلاولرك صوکره‌دن کندیلرینه ویره‌بیله‌جك بویوك ضررلرینی اکلامشجه‌سنه، تورکلرله جرمنلر برلشه‌رك اسلاولرك انکشافنه مساعده ایتمك ایسته‌میورلردی. حتی بویك قدیم تورك ـ جرمن اتحاد منافعی اقتضاسی اولارق درکه جرمنلر آیارقول قوماندانی آتتیله‌کی قول اردولرینك ، آتلی خان هون ـ اوغوزلریله برلشمك اوزره ماجار اووه‌سنه کچمسنی تمنی‌ایتمشلردی. کو-رویورسکز که افندیلر، بیك ییل اول ، تاریخ وجغرافیانك،

تعبير ديكرله طبيعت وقايع واشيانك الجاسيله، اسلاولره قارشى برآلمان ـ مجار ـ تورك اتفاقى تأسس ايتمشدر . بو اتفاق پك مشمر اولدى: بر روس محررينك ديديكى كبى ، اشبو تورك ـ جرمن اتفاقى، قارپات جوارلرنده كى اسلاو استقلال واستقبالنه بويوك بر مانع تشكيل ايلدى؛ بر زمانلر تا شمال دكزينه وبحر سفيده قدر ياييلان اسلاولر، بو وقعهٔ عظيمه دن صوكره بردها بوكونه قدر، يعنى تام بيك ييل اتحادايده مديلر ، برلشه مديلر.

تورکلرك غربى استيلالرنده ، اك مهم دوره جنكيز خان واوغللرينك عصريدر. هولاكو خان جنوب قوليله بغداده ايلرولركن، اتو خان شمال قوليله يورويوب شمال اسلاولرينك جمله سنى تحت اطاعتنه آلمشدى . باتو وچوجوقلرينك تأسيس ايتدكلرى آلتون اوردو خانلغى، ۱۲ نجى و۱۳ نجى عصر ميلاديده بوتون روسيه نك حاكميدر. لكن بو خانلغك روسلر اوزرنده كى حكمى، امور دينيه نك پاپاسلره؛ ادارهٔ داخليه نك يرلى بكلره، كنازلره براقلمسندن دولايى سطحى ايدى. يرلى اهالينك دينيه تشكيلات سياسيه واجتماعيه سنه خانلر ايليشمه ديلر. آلتون اوردو خانلرينك علوجناب ومساعده كارلغى، شمال اسلاولرينك محافظهٔ وجودلرينه، حتى تكامل تدريجيلرينه خدمت ايتدى : اونلرى غربى قاتوليك مدنيتنك تأثيراتندن صيانتله خصوصيت دينيه وملیه لرينك غائب اولمامه سنى تأمين ايتدى .

تورکلرك شمال اووه سنى استيلاسى ، او اووه لرده آقان

بویوك نهرلرك طاشماسنه بكزیوردی : بونهرلر هرایلك بهار یاتاقلرندن چیقه‌رق اووایی باصارلر . بر ایكی هفته كچر كچمز ذاتاً آز درین اولان بو صو چكلمه‌یه باشلار، اوته‌ده بریده آطه‌جقلر باش كوستریر ، صویوزی پارچالانیر ، صوكره بو آطه‌جقلر بربرینه بتیشیرلر ، نهایت صو بوسبوتون چكیلوب ، قره اسكی حالیله تكرار میدانه چیقار .بویوك آلتون اوردو خاناسی‌ده پك چابوق پارچالندی . قاسم ، قزان ، آسترخان ، قریم كوچوك خاناقلرینه بولوندی . بونلرك آرالرنده مستقل روس بكلكلری كندیلرینی كوسترردیلر . صوكره بو بكلكلر بویویه‌رك ، بونلرنده اتفاقلر عقدایده‌رك خاناقلری صیقشدیردیلر ، نهایت برلشوب ، آلتون‌اردو بقایاسنی تماماً یریوزندن قالدیردیلر .

جنوبه یوروین تورك قولی ، ممالك رومه كیرد كدن برخیلی مدت صوكره ، دایا خاتیلرك ، عثمانیلرك همتیله دكزلری آشارق ، روملرك اوستندن كچه‌رك ، بالقان یاریم آطه‌لرنده ینه اسلاولره ، جنوب اسلاولرینه چاتدی . بونلرده شمالده‌كی عرقداشلری كبی اورمانلرده ، طاغلرده یاشار ، پیاده واكینجی آدملردی . عثمانلی توركلرینك جنوب اسلاولری ایله بو تصادمی ، شمالده‌كی قر- داشلرندن ایكی عصر قدر صوكره ، یعنی ١٤ نجی عصرده‌در . جنوب اسلاولری‌ده توركلر وجرمنلر آره‌سنده بولنیورلردی . بالقانلرله آدریاتیك حوضه‌سی آره‌سنده‌بولونان اسلاولرك شمالنده هون-اوغور،هونغورلرله جرمنلر ساكندی . جرمن وماجارلر

بونلرك بر قسمنی تحت اداره‌لرینه آلوب جرمنلشدیرمش ، ماجارلاشدیرمش، فقط طونه منصبلرینه طوغری یرلشن دیکر برتورك قبیله‌سی ، بولغارلر ، اسلاولره حاکم اولدقلری حالده اسلاو لسانی ، دینی ، عادتنی آلوب اسلاولاشمشلردی .

عثمانلی تورکلرینك‌ده اقوام محکومه‌یی اداره‌لری، شمالده‌کی قارده‌شلرینك عینی، یعنی عمومی تورك توره‌سی اوزره ایدی. اونلرده یرلیلرك امور دینیه ، تشکیلات سیاسیه واجتماعیه‌لرینه چوقلق قاریشمازلر، ویرکی آلمقله اکتفا ایدرلردی. بو جهتله جنوب اسلاولرینك‌ده تورك حاکمیتی آلتندن صیریلوب چیقمه‌لری قولای اولاجقدی. جنوب اسلاولرینك تورك اداره‌سی آلتنه کیرمه‌لری خصوصیت وشخصیت ملیه‌لرینك مصون قالماسنه خدمت ایده‌جکدی . تورکك دینی وملی مساعده کارانی ، اسلاولری تورکلشدیرمدکدن ماعدا رومالاشمقدن ولاتینلشمکدن ده قورتاریوردی .

افندیلر، قوزغون دکزی وقاف طاغلری اوکنده بربرندن آیریلان تورك اوردولری اوزون مدت بربرلرندن خبرسز ، بربرلریله رابطه‌سز قالدقلری کبی جنوب قولی ، یعنی عثمانلی تورکلری ، کندیلرندن بش آلتی یوز سنه اول کلوب وسطی طونه حوضه‌سنه اوردو قوران هون ـ اوغور قارده‌شلرینی‌ده طاتیمادی. حتی ، احتمال جنوب اسلاولرینك القاآتی نتیجه‌سی اوله‌رق، اونلرله حربه طوتوشوب ، اونلرك امحای استقلاللرینه

بیله چالیشدی . وصوکره ده جرمنلرله بیتمز توکنمز غوغالره کیریشدی. بونلر نه عظیم وشایان تأسف خطای تاریخیلردی !

ایکنجی سلطان محمد استانبولی فتح ایله قره دکزك دپوسنی النه آلدقدن یعنی میلادی ١٥ نجی عصرك اورطه لرندن صوکره. درکه قریم خانلغی سوارلری واسطه سیله تورك اوردولرینك شمال وجنوب قوللری آره سنده تأسیس ارتباط قابل اولا بیلمشدر. لکن آرتق کچه قالمشدی: شمال اوردوسی. قوماندانلرینك اهلیتسز لکلریله بکلمش، پارچالانمش منهزماً رجعت ایتمکده، موسقوفلر ایسه، حتی خانلر آره سندن کندیلرینه متفقلر بوله رق، مظفرانه اونلری تعقیب ایله مکده ایدیلر . بونکله برابر ، هنوز دور شکوه واقبالنده بولونان عثمانیلرك شمالده کی عرقداش ودینداشلرینه (چونکه تورك اولدقلری کبی مسلمان ده ایدیلر) معاونت ایتمه لری غیرقابل دکلدی. موسقوا بویوك کنازی اوچنجی ایوان آلتون اوردویه قطعی برغلبه چالدرق ، شمدیکی قوجه روسیه ایمپرا- طورلغنك حال حاضری دیمك اولان موسقوا بویوك کنازلکنی آلتون اردو خرجکندارلغندن قورتاردیغی، متفرق روسیه نی طوپلایوب ، بعض خانلری کندی طرفنه جلبه چالیشدیغی زمان ، دولت عثمانیه استانبولی فتح ایله شرقی رومانك حیاتنه خاتمه چکه جك قدر قوتلی ایدی: اوت، موسقوا بویوك کنازلکنك آلتون اوردو پادشاهی احمد خان تابعیتندن قورتولماسی (١٤٨٠)، دولت عثمانیه پادشاهی محمد خانك استانبوله کیرمه سندن یالکز

۲۷ سنه صوکره‌در. . .

چوق تأسف اولنورکه عثمانلی خانلری شمال اوردوسنك اسلاولرطرفندن یکیلوب محوایدیلمه‌سندن، بالآخره کندیلرینك‌ده بك متضرر اوله‌جقلرینی دوشونه‌میورلردی. کوره‌میورلردی. ارتباط مفرزه‌لکنی درعهده‌ایدن قریم سواری قول‌اوردوسی ایسه، استقلال وآزادکئ موقتلرینی محافظه ایچون شمالده‌کی خانلقلری فدادن چکنمیه‌جك درجه‌ده کوته‌بین وخودپرست طاورانیورلردی.

افندیلر، ۱۵نجی عصر میلادی، عمومی تورکلك نقطهٔ نظرندن احتمال که الکچوق خطا ایدیلن بردوردر. وبوخطالرك مسئولیتنك مهم بر قسمی مرکزی بروضعیتده بولونان قریم خانلغنه دوشه‌ر: اوچنجی ایوان قریم خانلرینك الك ذی‌قدرت وپراحتشامی اولان منکلی کرایه کووه‌نه‌رکدن آلتون اوردویه هجوم ایتمشدر. عثمانلیلره شمال تورکلرینك وضعیت حقیقیه‌لرینی، روسیه‌نك آمال واقتدارینی تماماً آکلاتمامق مسئولیتی‌ده قریم خانلرینك عهده‌سنده‌در. صوکره، اسلاو وجرمن عالملرینك تاریخی مصادمه‌سنده، اون‌بشنجی‌عصرك ابتدالرنده وقوعه‌کلمش (۱۴۱۰) غرونوالد ملحمهٔ کبراسنده، عموم تورکلکك منافع تاریخیه‌سنه‌مغایر اوله‌رق اسلاولره یاردیم‌ایدن‌ده قریم سواریسی اولمشدر. عثمانلیلر ۱۴نجی عصردن اعتباراً بالقانلرده‌جرمنلرله چارپشیورلردی، فقط بو محاربات کندی حسابلرینه ودین

اسلام نامنه ایدی. بالقان اسلاولری تورك تحت اداره‌سنه گچیور وقسماً مسلمان اولیورلردی. حالبوکه قریم اوغلانلری غرو نوالدده صرف اظهار بسالت ایچون حرب ایتمش اولسه‌لر کرکدر. واقعا قریملیلر، قزانك روسلر طرفندن ضبطی زماننده (١٥٥٢) پك چوق فدا کارلق کوستره‌رك، شمالده تورکلکك استقلالنك اك صوك واك غیور محافظ ومدافعی اولمشلرسه‌ده، اولکی خطالرله بوزولان وضعیتی بو صوك فدا کارلق دوزه‌لده‌مه‌مشدر. فی الواقع شمال تورك قولنی أزن روسلر، جنوبه کوز آتمقده کجیکمزلر: اوچنجی ایوان صوك بیزانس ایمپراطوری قسطنطین پاله‌اولوغك یکنی صوفیایی تزوج ایده‌رك شرقی روما قیصرلری تحتنه بر نوع حق وراثت قزانمق ایسته‌دیکی کبی، پاله‌اولوغلرك ایکی باشلی قارتاللرینی آرما اتخاذ ایده‌رك اوحقه برشکل ظاهری‌ده ویرمش اولدی. حفیدی دردنجی ایوان ایسه دها زیاده ایلری کیدوب، کندینه چار، یعنی تسه‌زار ـ قیصر عنوانی طاقدیردی. وبونك زماننده آلتون اوردو بقایاسندن آسترخان وقزان خانلقلری‌ده ضبط اولنه‌رق، شمال قولندن قره‌دکزك شمال ساحلنده عثمانلی‌یه تابع یعنی نیم مستقل قریم خانلغندن غیری برشی قالمادی. بوندن صوکره روسلر شعورلی برصورتده جنوبه توجه ایتمك ایچون حاضرلانیورلردی جنوبده مسلمان وتورکلری مغلوب ایده‌رك، محکوم دینداش وعرقداشلرینی قورتارمق وَبوتون اورتودوقس عالمنك حاکم یکانه‌سی اولمق، شرقی رومایی. روس

الیله احیا ایله‌مك املنی بسله‌مه‌یه باشلادیلر . بو آمالی صراحتله کوسترن بشیوز بیللق وثائق موجوددر: مثلا متروپولید زوسیما، اوچنجی ایواندن بحث ایدرکن: « نصرانیتك خادمی ، بوتون روسیه‌لیلرك صاحب وحاکمی ، یکی شهر قسطنطنیه اولان موسقوانك یکی قیصر قسطنطنی بویوك کناز ایوان واسیلی‌یی جناب حق تقدیس ایتدی» دیور. بونك اوغلنه یازیلان برمکتوبده: « ایکی روما سقوط ایتدیلر ، اوچنجیسی موسقوا طوریور. » دنیله‌رك موسقوا اوچنجی روما تلقی اولنیور وروسیه حکمدارلری قیصرلرك وارثی عد ایدیلیوردی .

بوتصوراتك قوه‌دن فعله اخراجنه جدیتله چالیشان برنجی پیتر واونك معقبی ایکنجی قاترینه اولدی که بونلره موفقیتلرندن طولایی روس تاریخی بویوك عنوانی ویرمکده‌در. قاترینه جنوب تورکلرینك پیشداری مقامنده‌اولان قریم خانلغنی، قسم کلیدن آیرارق محو ایتدی. اوزمانه قدر برتورك کولی حالنده بولونان قره دکزك شمال ساحلنی آلینه کچیردی . بوتون آوروپا یاریم آطه‌سنی دولاشدیره‌رق آطه‌لر دکزینه کتیردیکی کمیلرله ، جنوب تورکلرینك صول جناحنی ده اوردی . دینی وملی وحدتدن بالاستفاده خرستیان تبعهٔ عثمانیه‌یی آیاقلاندیره‌رق ، تورکلری ال برلکیله آوروپادن قوغمه‌یی واونك یرینه قصداً قسطنطین نامنی ویردیکی حفیدینك تحت سلطنتنده اولمق اوزره شرقی روما ایمپراطورلغنی احیایی ایسدن ایی‌یه قوردی .بوقورونتویه تاریخ

برآز متبسمانه «غره‌ق قاترینه‌نك بویوك غره‌ق پروژه‌سی» نامنی ویرمشدر . قاترینه یکی فتح اولونان قریمی سیره کلیرکن بیلیرسکزکه طاق ظفرلره بیزانس برلی یازیلمشدی .

افندیلر، بوراده شایان دقت برشی واردرکه بیك بیل اول اسلاو عالمنه قارشی تورك وجرمنلرك منافع مشترکه‌سی ثابت اولمش اولدیغی حالده ، صوك عصرلرده بو خصوص تماماً اوـ تودولمش کیبدی . قاترینه‌نك بویوك غره‌ق پروژه‌سنه اشتراك ایدن . تورکیه‌نك یرینه قائم اوله‌جق غره‌ق ایمپراطورلغنه تعویضات اولمق اوزره بالقان یازیم آطه‌سنك شمال غربیسنه صاحب اولمق ایسته‌ین وحتی قاترینه ایله برابر کوزل طاوریده کان بر جرمن ، مقدس روما جرمن ایمپراطورلغنك رئیسی ایکنجی یوسف واردی. بونکله تورکلرك غرونوالدده، مجارستان اووه‌لرنده ، ویانه اوکلرنده یاپدیغی خطای تاریخی قسماً اوـ ده‌نمش اولیوردی . فقط تاریخی وجغرافی منافع مشترکه‌مز نامنه شایان تأثردرکه، اسلاو، جرمن وتورکلرك وضعیت حقیقیه‌لری قاترینه محاربه‌لرندن صوکرده چار چابوق توضح ایتمدی .

قاترینه‌نك حفیدی برنجی نیقولا زماننده یعنی ١٩ نجی عصرك ابتدالرنده شمال اسلاولری، هرطرفدن رجعت ایتمکده اولان تورکلره اوچ قولدن وپك شدتلی هجوم ایدرلر: برنجی قول قره‌دکزك غربندن طولاشه‌رق، بالقانلردن کچه‌رك استانبوله ایلرولر ؛ ایکنجی قول بحر حزرله بحرسیاه آراسندن، قافقاس

طاغلرندن آشه‌رق، تبریزوارضرومه طوغری، تورکلری ایکی‌یه بولمك اوزره مرکزی بر تعرض اجرا ایدر؛ نهایت اوچنجی قول، آسیای وسطایه ایلرولیه‌رك تورکلرك صاغ جناحلرینی چویرر وخط رجعتلرینی کسمه‌یه چالیشیر. نیقولانك اوغلی آلکساندر، تورك عالمنه ایدیلن بو هجوم عمومی‌یه جنوب اسلاولرینی اشتراك ایتدیریر: باباسی گونندە، سیواستوپول مغلوبیتیله منقطع اولان غرب قولنك حرکتنی، قره‌طاغلیلرك، صربلیلرك، حتی او زمانلر تورکلکلرینی بوسبوتون اونوتمش اولان بولغارلرك یاردیمیله دوام ایتدیره‌رك، مظفرانه استانبول قاپولرینه طایانیر. مرکز قولی ماوراى قافقاس تورکلرینی تماماً روسیه‌بویوندیرینی آلتنه آلور؛ صوکره عثمانلی تورکلرینی‌ده پوسکورته‌رك غالب اسلاولغه فرات ودجله یوللرینی آچار. شرق قولی ایسه قرغیز ـ قازاق قیرلرینی، تورکمان چوللرینی آشه‌رق؛ مرو، سمرقند، خوقندکی، اك مهم تورك مرکزلرینی ضبط ایده‌رك؛ خیوه وبخارا خانلقلرینی ربقهٔ رقیتنه کچیریر. وبویله‌جه مظفر اسلاولق، تورکلکك بشیکی اولان آلتون طاغ وتکری طاغلرینه قدر ایلرولمش اولور. ایکنجی آلکساندر زماننده تورك عالمی صاغدن وصولدن بویوك بر دمیر قیصقاجك ایکی انصافسز قولی ایچنه آلنمش اولدیغی کبی، بوعالمك تا قلبنه یعنی قافقاس وآذربایجانه طوغروده بر دمیر خنجر صوقولمشدر.

تورکلر علیهنه بوتون بو مدهش حرکت سوق الجیشیه

وسیاسیه اجرا ایدیلیرکن جرمنلر باشده اوقدر متأثر اولمامش کبی ایدیلر. ماجارلر، کرك سواستوپول محاربه‌سی اثناسنده، کرك ١٨٧٧ سفرنده تورکلرك هزیمت قطعیه‌سنك نه‌کبی نتایج تولید ایده‌جکنی کورمشلر وآوستریا جرمنلرینی‌ده کندیلرینه مظاهر بوله‌رق سواستوپول حربنده روسلرك قبول صلحنی تعجیل ایتمشلردی. آوستریا ـ مجارستانك ماجار حربیه ناظری **آندراشی ایولاغروف** ك ١٨٧٧ سفرینك باشلانمه‌سندن اول، دوامنجه وختامنه طوغری کوستردیکی تورك محبلکنی، تورك منافعی مدافعلکنی هپمز منتدارانه خاطرلارز. ایاسته‌فانوس معاهده‌نامه‌سنك ییرتیلوب، برلین معاهده‌سنك عقدنده موسوی دوستمز لورد بیقونسفیلدقدر ماجار قارده‌شمز قونت آندراشی نك‌ده خدمتی سبقت ایتمشدر. ١٨٧٧ حربنی متعاقب، یکی آلمانیا ایمپراطورلغی جرمنلرینك‌ده، تورکلرك حیاتنه، سلطنت عثمانیه‌نك وجودینه دها چوق اهمیت ویردکلری کورولمه‌یه باشلیور. برلین معاهده‌سی رئیسی فورست بیسمارق، روسلردن زیاده تورکلره متمایلدر. بو تمایل کیتدکجه قوتله‌نه‌جك وبیسمارقك خلفلری زماننده، وعلی الخصوص ١٩ نجی عصرك صوك سنه‌لرنده، بر آلمانیا ـ تورکیا اتفاقندن جدی بر صورتده بحث اولنه‌جق قدر کسب اهمیت ایده‌جکدر. بیك سنه اولکی عنعنه‌یه وَخطوط اساسیه کوزه‌دیلمك اوزره بلکه بیك سنه‌دنبری تورکلر وجرمنلر آره‌سنده اصلا منقطع اولمایان اشتراك منافعه موافق بو تجلی‌نك عجبا اسبابی نه ایدی؟

بو سؤالك جوابنى ويره‌بيلمك ايچون، افنديلر، پك عجله بيله اولسه ، اسلامك عالم نصرانيت ايله مصادماتندن يعنى اسلاميت ونصرانيت عالملرينك مناسباتندن، تورکلرك عالم اسلامده‌کى وضعيتلرندن ويکى آلمانيا ايمپراطورلغنك عالم نصرانيتده طوتدينى موقعدن وَ بو کنج ايمپراطورلغك صوك سنه‌لرده‌کى انکشاف اقتصاديسندن بحث ايتمك اقتضا ايدر .

*
* *

افنديلر ، شمدى تورك ، اسلاو ، جرمن مناسبتلرنده کوسترمك ايسته‌ديکمز عصرلرجه اوزايان تاريخك آنا خطلرينى، اسلاميت ونصرانيت مناسباتنده‌ده آرايه‌جق اولورسه‌ق ، يعنى وقايعك تفرعاتنه‌قاپيلماقسزين هيئت‌عموميه‌سنى احاطه‌لى برنظرله قاورامه‌يه چاليشيرسه‌ق، تازمان پيغمبريدن بوکونه قدرعموميت اعتباريله اسلام ونصرانيت عالملرينك انقطاعسز ، فاصله‌سز مصارعه‌سنه تصادف ايدرز. لکن بعضاً ايکى طرف محاربلرندن برينك ويا برقاچينك اردوکاه دکيشديردکلرى واقعدر. بو ايکى دنيا ، الك ابتدا سوريه‌ده بربرينه چارپمشدى . يکى دينك ويرديکى فرط هيجان ايله ، اوکلرينه چيقان بوتون مانعه‌لرى ده‌ويره‌جك قدر ذى قدرت اولان عرب سواريلرى ، قوملى چوللرندن قورقنج بر قبله روزکارى کبى چيقاره‌ق ، شرقى روماخرستيان قيصرينك سوريه‌يى مدافعه‌يه قوشان له‌ژيونلرينى بربرى آردينجه يکديلر، قوغديلر؛ وپك آز بر مدت ظرفنده سوريه ومصرى آلوب ، طوروسه طيرمانه‌رق ، بر طرفدن

کردستان وآناطولی یایلالرینه یایلمایه؛ دیکر طرفدن لیبی چولنك واحه‌لرینه، بحر رومینك جنوب یالیلرینه صاحب اولمه‌یه باشلادیلر. بویله‌جه موحدین خرستیانلق عالمنه ایکی قولدن ایلرولیور دیمکدی: جنوب قولی مصردن، بلاد بربریه‌دن، مغربدن یورویه‌رك جبل الطارق کچوب، قاتولیك آوروپایی اسپانیا وفرانسه‌ده یکمش وآوروپانك غرب جنوبیسنده ایدن ایی‌یه یرلشمشدی؛ شمال قولی ایسه سوریه وآناطولیدن ایلرولیه‌رك بوغازلری کچوب، اورتودوقس آوروپانك مرکزی اولان قسطنطنیه‌یی ضبط ایتمش وبر آز دیکله‌ندکدن صوکره، طونه جراسی بوینجه حرکت مظفرانه‌سنه دوام ایده‌رك خرستیانلغك ینه قاتولیك قسمنه مرور ایله غربی روما قیصرلکنك وارثی ایمپراطورلغك پایتختلرندن بریسنی تهدید ایتمشدی. اکر بوایکی قول مشی غالبانه‌لرنده دوامه موفق اولسه‌لر، اورطه آوروپاده بربرینه ملاقی اوله‌جقلر وبلکه رومایی‌ده ضبط ایله خرستیان عالمنی تماماً یکمش بولنه‌جقلردی. لکن مشیت ازلیه حیات بشریه جریاننی باشقه دورلو تقدیر ایتمش اوله‌جق که، ایکی اسلام قولی پواتیه (٧٣٢) ژویانه (١٦٨٣) ده یکیله‌رك رجعته مجبور اولمشلردی. عالم نصرانیت رجعت ایدن مسلمانلرك آرقه‌لرینی براقمیه‌رق، او زماندن بری متصل تعقیب ایتمکده‌در. بو رجعت وتعقیبی یاقین زمانلره قدر کوردك. مغرب مسلمانلرینك فرانسزلر واسپانیوللر طرفندن مغلوب ومحکوم ایدیلمه‌سی غرب قولنك، عثمانلیلرك بالقانلردن اخراجنه چالیشلمه‌سی شرق قولنك صوك دمدار محاربه‌لریدر.

لکن افندیلر، بوعظیم ، تاریخی محاربانده، هرصفحه‌سی، هر محاربه‌سی بعضاً عصرلر سورن بو **یك سنه محاربه‌سنده** ، عالم نصرانیتك آنا اسلام مملکتلرینه تعرضی آنجق صوك عصرلرده اولمیور؛ ۱۱ نجی عصر میلادیدن ۱۳ نجی عصر میلادی‌یه قدر خرستیان آوروپا ، اسلام فتوحاتنه قارشی قوتلی مقابل تعرضلر اجرا ایله‌مشدرکه تاریخده اهل صلیب محاربه‌لری دیه مشهوردر. محاربات صلیبیه دخی، ایلك استیلای اسلام کبی اك زیاده سوریه وفلسطینده‌وقوعه کلدی. ایلك مجاهدین اسلام همان منحصراً عربلردی . فقط صلیبیونه قارشی ، اسلامی ، عالم اسلامی مدافعه‌ایدنلر ایچنده هرجنسدن مسلمانلر، عربلر، فرسلر، کوردلر، تورکلر ، چرکسلر .. الخ واردی . وهیچ شبهه یوقکه اهل اسلام اردوسنك بیوك بر قسمنی ، بلکه‌ده قسم کلیسنی وبالخاصه قوماندانلرینك اکثریتنی تورکلر تشکیل ایدیوردی .

افندیلر ، تورکلر اسلامك ایلك دفعه انتشارنده اهتدایه باشلامشلر وپك چابوق ایران ، عراق ، عربستان وسوریه‌یه طاغیلوب همان هرطرفده، خلیفه‌لرك سرایننده، خلافت اسلامیه‌نك اوردوسنده، خلافت اسلامیه‌نك ملکی مأموریتلرنده اك یوکسك موقعلری قزانمشلردر. خلفای عباسیه‌نك سکز نجیسندن، یعنی هجرتك اوچنجی عصری ابتداسندن اعتباراً خلافت اسلامیه‌نك استنادکاه مادیسی تورك اوردوسیدر. وبودوردن اعتباراً اسلام ولایتلرینك حقیقی حاکملری ، تورك بکلری‌در . بو صیراده بوتون ممالك

اسلامیه‌یی برنوع‌تورك ـ اسلام فئودالیته‌سی قاپلار. وبوحالك بر نتیجهٔ‌طبیعیه‌سی‌اوله‌رق، تورکلر خلیفه‌نك یانی‌باشنه، الذی‌اقتدار بکلرندن برر سلطان ده احداث ایدرلر. تورك، سلجوقی طغرل‌بکدن‌یعنی هجرتك بشنجی عصر اورطه‌لرندن اعتباراً عالم اسلامده برخلیفهٔ عباسی ایله برسلطان سلجوق واردر. شرقك بو حالی، غربده جرمنلرك رومایی استیلالرندن صوکره‌کی حاله بکزه‌ر؛ وشرقده جرمنلرك رولنی تورکلرایفا ایدرلر. سلطان ـ Imperator تورك‌اولدیغندن عسکری وظیفه‌لر الکزیاده تورکلر آلنه‌در. اهل صلیبه مقابله ایدن امرانك چوغی تورکلردر. بونلرایچنده آناطولیده اهل صلیبی پك‌چوق زده‌له‌ین سلجوقی قلنج آرسلانی واهل صلیب محاربانده مسلمانلرك قهرمانی صلاح‌الدین ایوبینك پارلاق مظفریتلرینی حاضرلایان نورالدین ابن شهیدی هپکز خاطرلارسکز. کوریلیورکه غربك عالم اسلامه ایلك شدتلی تعرضنده، اوتعرضی‌موفقیتله بوسکورتمن، عربلرك دینی وفکری مساعیسیله برابر، تورکلرك وکوردلرك سیاسی وعسکری غیرتی اولمشدر.

اهل‌صلیب بوجهه هجومنده انهزامه اوغرادقدن صوکره، بو بویوك صحنهٔ حربك، تاریخی‌سوق‌الجیشنجه دها موفقیتبخش آرقه‌دن چویرمه حرکتنه ابتدار ایله‌مشدرکه بو حرکتك باشی قرون اخیره ابتدانسه، یعنی حروب صلیبه‌نك ایکی‌عصر صوکلرینه تصادف ایدر. قریستوفه‌ر قولومبوس اهل صلیب ایده‌آلیله، یعنی عالم اسلامك منبع حیاتی، خزینهٔ لایفناسی

اعتبار اولونان هندی ضبط ایده‌رك ، اهل اسلامی ضعیفلتمك نتیجه‌درکه ، فردیناند لوقاتولیك کیلرینه بینوب اوقیانوسه آچیلدی . بوراده ینه مقدرات تاریخیه ، تصورات بشریه‌نك عکسنه چیقدی : متعصب کیمجینك ، جهت جامعهٔ انسانیت نقطهٔ نظرندن هیچ‌ده شایان تقدیر اولمایان بو حرکتی ، عالم مدنیته یکی برقطعه هدیه ایتمك صورتیله ختامه ایرتدی . لکن باشده اسپانیا وبورتکیزك سرکذشتجو، حریص ثروت وشان، عینی زمانده بو کناهلرینی عفو ایتدیره‌جك زعمیله متعصب ودیندار اولان واسقودوغامالری، آلبوکه‌رکلری آفریقانك جنوبنی دولاشارق وآفریقانك شرقنده‌کی اسلام مملکتلرینه تعرضلر اجرا ایده‌رك هندستانه واصل اولدیلر . بونلری هولانده‌لیلر، فرانسزلر ، انکلیزلر تعقیب ایتدی . بونلرك تسلطنه قارشی هندك عالم اسلامه رابطه‌سنی محافظه‌یه چالیشان ، هندی عالم نصرانیته اسیر اولمقدن اسیرکه‌مه‌یه اوغراشان ینه تورکلر ، بویوك تیموركسلاله‌سندن کلمه‌هندستان تورك امپراطورلری ایدی.

افندیلر، میلادك اون‌یدنجی عصرنده عالم اسلامك وضعیتنی شویله تصویر ایده‌بیلیرز : منتهای غربنده اوروپای مرکزی وآفریقای شمالیده متعرض اهل صلیب ایله متمادی جنکلشه‌رك وهر فرسخ مسافه‌یی آیلرجه مدافعه ایده‌رك یواش یواش کیری چکیلن بر تورك امپراطورلغی ، سلطنت علیهٔ عثمانیه واردر ؛ منتهای شرقده ایسه اهل صلیبك جویره‌حرکتلرینه ، فرانسز وانکلیزلرك متمادی افسادات ومحاربانه

مقابله ایله اوغراشان، فقط اوده یینه یوانش یوانش رجعت ایدن دیکر بر تورك ایمپراطورلغی، سلطنت علیهٔ کورکانیه واردر. اوروپالیلر بو ایکی معظم و محتشم تورك ـ اسلام دولتلریله چارپیشیورلر، اونلری طانیورلر، اونلری تقدیر ایدییورلر وعین زمانده محوه چالیشیورلر. بویکدیکرینه موازی بروضعیتده، جبهه‌لری شرق شمالی به وجنوب غربی یه متوجه اولان تورك دولتلری، اوروپالیلرك ذهنده‌ده موازی ومشابه عادتا توأم بر صورتده یرایتمشدر. بریسنك پادشاهنه بویوك تورك دیکرینه بویوك مونغول دیرلر ودولتلرینی بویوك تورك ایمپراطورلغی، وبویوك مونغول ایمپراطورلغی دیه یاد ایدرلر. بو ایکی قره‌غول دولت آره‌سنده، اونلرك حفظ وصیانتلرن سایه‌سنده عالم اسلامك قسم متوسطی، ماوراى النهر، ایران و عربستان دها امین، دها مستریح بر حیات کچیریرلر.

عالم اسلامك بو ایکی تورك قره‌غولدن بالنسبه آز طایاقلی چیقان دولت کورکانیه اولدی. باشده فرانسزلرك، صوکرالری انکلیزلرك افسادات وتعرضاتنه علاوةً امرا آراسنده‌کی نفاق وشقاق بو دولتی کمیردی، بتیردی. نهایت ۱۹ نجی عصرك اورته‌لرینه طوغری (۱۸۵۸) انکلیزلر، صوك پادشاه کورکانی یی، شاه عالم ثانی یی حبس و اولادعیالنی وتلی محو ایده‌رك، بوسلطنت تورکیه‌یی شهید ایتدیلر... وبوصورتله بوتون هندستان انکلیزلرك الینه کچمش اولدی. یعنی اسپانیول وپورتکیزلرك باشلادقلری عالم اسلامی آرقه‌دن چویرمه حرکتی موفقیتله ختامه ایردیرن

انکلیزاولمشدر. بوآندن اعتباراً انکلیزلر، عالم اسلامك مرکزینه طوغری یورورلر؛ بلوجستانی آلیرلر؛ افغان ایله جنوبی ایرانی، عجم کورفزیله اونك ساحل شمالی وغربیسنی، عربستان یاریم آطه‌سنك جنوب قسمنی اللرینه کچیردکلری کبی، عالم اسلامی ایکیه آیرمق اوزره بحر قلزم سواحلی وبحر رومی ایله بحر قلزم آره‌سنده‌کی قنالی ونهایت عالم اسلام مرکزینك بر نوع هندی دیمك اولان مصری‌ده خدعه وَریا ایله غصب ایدرلر. آرتق انکلیزلر عالم اسلامه جبهه‌دن‌ده تعرض ایتمه‌یه باشلامشلر دیمکدی. لکن زمانك مروری، افکار ومقاصدك خیلی تبدلنه سبب اولمشدی. انکلیزلر عالم اسلامده‌کی فتوحاتلرینی بوتون عالم نصرانیت نامنه یاپمقسزین، فقط کندیلرینك، انکلیزك حسابنه یاپیورلردی. آرتق اسکی اهل صلیب نظریه‌لری، خرستیانلق وحدتی اونودلمشدی. عالم اسلامه شمالدن وجه تعرضلرینی، تورکلرله اسلاولرك مناسبتنی سویلرکن آکلاتدیغم روسلرده، هر نه‌قدر حرب اثناسنده صلیب نامنه، نصرانیت نامنه حرکت ایتدکلرینی ادعاایدرلرسه‌ده حقیقتده، اسلاولق وروسلق منافعنه چالیشیورلردی. بو صورتله، نصرانی ملتلر ودولتلر آره‌سنده منافع مادیه‌یه مستند اختلافلر، رقابتلر، منافرتلر چوغالمشدی. عالم اسلامك غرب اوردوسنك عمومی بر تعرضه اوغرامامسنه بو رقابتلر مانع اولیوردی. شرق قریب ومتوسطی، ١٩ نجی عصر بوینجه انکلیز روسدن، روس انکلیزدن قیصقانه‌رقدن محافظه‌ایتدیلر. هنده‌انکلیزلر، رقیبلری فرانسزلری تماماً مغلوب

ایده‌رك موفق اولمشلرو مسأله‌یی بویله‌جه‌حل ایدییورمشلردی ؛ شرق قریب ومتوسطده نه‌انکلیز روسی، نه‌روس انکلیزی تماماً یکه‌جك قوت کوسترمه‌یوردی . ایشته ، بو رقابت سایه‌سنده عالم اسلامك بر قسم مهمی ، مقام خلافت ایله برابر محافظهٔ استقلال ایدوب طورمقده ایکن شرق قریب وقیصه یکی بر عامل کلوب قاریشدی . حالبله اوغراشیلان «شرق مسأله‌سنه» یکی بر قوت علاوه اولونمش دیمکدی . بو قوت ، بو عامل براز اول بحث ایتدیکم یکی آلمانیا ایمپراطورلغی ، بویوك بر املاك، اسکی روما ـ جرمن ایمپراطورلغنك شوکت اصلیه‌سنی، زمانك احتیاجنه کوره احیا ایتمك املنك احداث ایتدیکی غایت قوتلی، بیسمارقلرك، مولتکه‌لرك، بویوك ویلهلملرك آلمانیاسی ایدی.

اون طقوزنجی عصر میلادینك ربع اخیرینه طوغری، پروسیانك پارلاق موفقیتلریله ختام بولوب، آلمانیانك اتحادینی انتاج ایدن محاربات عظیمه‌سندن صوکره‌درکه آلمانیا عالم سیاسته غایت یوکسك برموقع قزاندیغی کبی اقتصاداًده پك زیاده ترقی ایتمشدر . کنج آلمانیا ایمپراطورلغی زراعت وفلاحتدن زیاده صنعته ، تجارته، کیجیلکه تمایل ایتدی. مملکتده صنایع وتجارت ترقی ایتدکجه مصنوعاته مخرج ، اعمالاتخانه‌لره سپارش ، بانقه‌لره ایش ، حاصلی فعالیت اقتصادیه‌یه ساحه وغدا بولمق اقتضا ایدیوردی. لکن صنایع عظیمه وتجارت وسیعه‌جه آلمانلره سبقت ایتمش اولان اقوام غربیه، کرهٔ ارضی آره‌لرنده کسوب بوله‌رك، کچه‌قاملش آلمانلره یارایه‌جق خوشجه بر دنیا پارچه‌سی براقمامشلردی.

کندیسنی بوتون دنیانك صاحب مشروعی قیاس ایتمه‌یه آلیشمش انکلیز، قارده‌ش اوغلی آلمانك، کندیسی کبی دینج، فعال، جسور، صاغلام اشتهالی آلمانك، قوملق واورمانلرینی براقوب دکز ومستملکات ایشلرینه قاریشدیغنی کورینجه کورمز خموردانمه‌یه باشلامشدی. آفریقایی پارچالارکن، بوایکی اقربا، بر قاچ دفعه یکدیکرینه صاغلام دیشلرینی کوسترديلر، اما صوکندن ایصیریشمادن اویوشدیلر. آلمان صنایع وتجارتنه آفریقا وآوسترالیانك تقسیمندن قالمه آرتقلری یتشمیوردی؛ باشقه ساحه‌لر آرارکن تورکیه‌یه وبالخاصه آسیای عثمانی‌یه کوز صالدی. افندیلر،

آلمان پروغرامنك آسیای عثمانی‌یه دائر اصل ماده‌سی، آسیای عثمانی‌یی برباشدن دیکر باشنه قدر بر دمیر یول ایله دلوب کچه‌رك، هندستان یارم آطه‌لریله آوروپا آراسنی قاپایان بوصوم حائلی قابل مرور برحاله قویمقدی. استانبول، ویانه، برلین وهامبورغی محیط هندی‌یه باغلایه‌جق بوخط حدید، اناطولی، سوریه وعراقك هنوز بکارت اولیه‌لری زائل اولمامش برچوق منابع ثروتندن استفاده‌یه وساطت ایده‌جکدی. آلمانلر، شرق قریبده یالکز فعالیت اقتصادیه ایله اکتفا ایده‌جکلر، حاکمیت سلطنت سنیه‌یی متضرر ایتمدکدن ماعدا، سلطانك استقلالنی، دولت عثمانیه‌نك تمامیت ملکیه‌سنی محافظه ومدافعه ایلیه‌جکلردی.

آلمانلرك شرق پلانینك یالکز شو قسمی بیله انکلتره‌یی هوپلاتمه‌یه، قوشقولاندیرمه‌یه کافی ایدی. معلومدرکه بریتانیا ایمپراطورلغنك شوکت وعظمتی انجق هندستانده‌کی بر قاچ یوز

میلیون ادم اوغلارینك ابلیکلرینی امکله یاشایه بیلیور. بوسلطنت جهانشمولك توکنمز خزینه‌سی هندستاندر. هنده تقریبی محتمل اللری، دها اوز انمادن قیروب آتمق، انکلیز سیاستك دساتیر اساسیه‌سندن‌در . انکلتره حیاتبخش ودلربا هندینی بر شرق پادشاهی قیصقانجلیغیله عالمدن صاقلار. هنده تقریب ایده‌جك یوللر ، اغیاره قپالی بولنمالیدر . انکلتره نظرنده ممالك عثمانیه هندك قاپوسی، عثمانلی سلطانی ایسه هندك قاپوجیسیدر. انکلتره اونی کندینه صادق بولندیرمق یاخود آناختاری کندی ألینه آلمق ایسته‌ر .

کنج وفعال آلمانیانك انکلیزلره تعرضی یالکز هنده ، هند یولنه منحصر قالیور، آلمان صنایع وتجارتی، انکلیزلرکنی کرهٔ ارضك هر طرفدن موفقیتله قوغیوردی . لکن آلمانلر انکلیزلری سلطنت جهان سریرندن یوارلامق ایچون انشدید ضربه‌یی ، الك جان آلاجق نقطه‌یه اورمق ایستیورلردی . آنا خطی بغداد دمیر یولی اولمق اوزره ممالك اسلامیه‌یی ، مقام خلافت عظمایه باغلایه‌رق خلیفه ـ سلطان اولان تورك خاقانی واسطه‌سیله اهالیٔ مسلمه‌یی کندیلرینه جلب ایلیه‌جکلردی. آلمان رایلری شرق تجارتکاهلرینه نفوذ ایدرکن آلمان محبتی ده مسلمانلرك قلبنه الهام اولنه‌جقدی. آلمان شرق پروغرامنده، بلکه الك مهم ماده‌سی ایشته بوایدی . عالم اسلام عصرلردنبری اویودیغی اصحاب کهف اویقوسندن اویانوب اکتساب قوت ایلیه‌رك خلیفه‌سیله برابر آلمان قایزرینك دوستی اولوره ، خلافت

یشیل بایراغی آچیلوب، آلمان وتورك اوردولری برلشیرسه، شرقدن قرمزی چکرکه‌لری قوغمق ممکن اوله‌جقدی .

افندیلر ،

شرق اوزرینه آلمان ـ انکلیز غوغاسی اوله اقتصادی ، مدنی باشلادی؛ صوکره بوکون کوردیککز کبی عسکری ومادی برشکل آلدی . لکن شرقده حاکم اولمق ایسته‌ین ، نفوذ یوروتن یالکز انکلیزلر دکلدی. عین درجه‌ده شرقك افندیسی اولمه‌یه نامزد بولونان برده روسیه واردی واونك آرقه‌سنده، قوتنك آزلغندن دها آز ادعا کار فرانسه کلیوردی. اسلاو ـ جرمن غوغای عصر دیده‌سی ، شرق رقابتیله قیزیشمش وبوکا بناء ، بیسمارق ، ملتنك ، مملکتنك استقبالنی اوزاقدن کوره‌رك ، برلین‌ده روسلره استانبول وعراق یوللرینی قپامه‌یه چالیشانلر آره‌سنده بولونمشدی . برلین قونغره‌سنده هنوز آلمانیانك قدرت اقتصادیه وسیاسیه‌سی، ۲۰نجی عصر ابتدالرنده‌کی مدهش درجه‌یی بولمادیغی جهتله، شرقی بالخاصه روسیه‌یه قارشی قاپامه‌یه چالیشیور وبو جهتله بیسمارق ، بیقونسفیلد وصولسبه‌ری ایله برابر چالیشیوردی . لکن آلمانلرك قوتی آرتدقجه ، شرق وجهان سیاستلری توضح ایتدکجه انکلیزلرله دها شدتلی بو- زوشدیلر . انکلیزلر بوسفر فرانسزلر وروسلرله اویوشمه‌یه ، برعصرلق دشمنلری روسلرله حتی بعض فدا کارلقلر کوسته‌رك اویوشمه‌یه مجبوریت کوردیلر. بویله‌جه بوتون ۱۹نجی عصری طولدیران بالینا وآیی کوره‌شی یرینه زمانمزك روما وقارتاج

محاربه‌سی قائم اولیوردی. بونك نتیجه‌سی اوله‌رق اولاً فرانسه وانکلتره آره‌سنده ۱۹۰٤ده آفریقای اسلامینك تقسیمنه مستند معاهده عقد اولندی وبوندن «قلبی ائتلاف» دنیلن انکلیز ـ فرانسز دوستلغی طوغدی. صوکره فرانسه میانجیلکی ایله ۱۹۰۷ده آسیای متوسطك یعنی ایران، افغان، بلوجستانك تقسیمی سایه‌سنده انکلتره‌ایله روسیه باریشمش‌اولدی. بوندن‌ده «ائتلاف مثلث» تولد ایتدی.

کوریلیورکه افندیلر، ائتلاف‌مثلثك جمعتوسی، بواوچ دولتی بربرینه یاپشدیران مادهٔ التصاقیه، پارچالانان اسلام‌وتورك مملکتلرینك قانیدر. ائتلاف مثلثك غایه‌سی ایسه، صوك تورك خاقانلغنی، مقام خلافتی حائز سلطنت اسلامیه‌یی‌ده پارچالایوب یر یوزندن قالدیرمق‌وبویله‌جه قونفرانسمزك ابتدا‌سندن اعتباراً ایضاحه چالیشدیغمز تورك واسلام‌دشمنی جریان تاریخلرینك نتیجهٔ منطقیه‌سنه کلمکدی. لکن دیکر بر جریان تاریخی‌دها کورمشدك که اوده تورك ـ ماجار ـ جرمن؛ خلافت وآلمانیامنافع‌مشترکه‌لرندن‌تحصل ایدییوردی. اسلاو ـ فرانسز ـ انکلیز ائتلاف مثلثه قارشی، طبیعی وتاریخی اسباب ایله دیکر برائتلاف مثلث‌دها وجودبولمشدی که اوده آلمان ـ ماجار ـ عثمانلی ائتلاف مثلثیدی.

بو ایکی کتله ـ وقتك‌مساعده‌سزلکندن تفصیله کیره‌مه‌یورم ـ ۱۹نجی عصرك نهایتلرندن‌بری، دیپلوماسی طریقیله چارپشدیلر. ره‌وال ملاقاتی، أرنتال ـ ایزوولسکی دوئه‌للوسی، عثمانلی اختلالی،

طرابلس غرب استیلاسی، صوك باالقان محاربانی ده، ماهیت اصلیه لرینه باقیلیرسه شوایکی کتله نك مصادماتندن باشقه برشی دکلدر .

ائتلاف مثلث، دورلو واسطه لرله دولت عثمانیه نك ضعیفلنمه سنه چاليشه رق ، قسماً ده موفق اولدقدن صوکره درکه آلمان ایمپراطورلقنری اوستنه آتلدی وبونکله حرب جهان باشلامش اولدی .

لکن افندیلر، خلافت مقامی ، تورك ایمپراطورلغی مسئله نك ماهیت حقیقیه سنی بو محاربه نك اك زیاده عالم اسلام و تورکلك اوزرینه قوپدیغی یك ایی درك ایتدیکندن همان تاریخی موضعنه قوشدی. آلمانلره معاونت ایلمك اوزره اوردولرینی حدوده سوق ایتدیکی کبی، معنوی سلاحنی ده قوللانه رق جهاد اکبری اعلان ایله دی . دولت عثمانیه نك بو کون طوتدیغی موضع تاریخجه خطاسزدر . یکرمنجی عصر میلادی ابتدالرنده پایلان خطالر، نهایت وضعیت حقیقیه نك تعیینی ممکن قیلمشدر. اوت ، خطالرك ده « فضیلت تربیتکاریسی » واردر. شمدیکی تورك ، عرب ، کورد ولازلرك، بوتون عثمانلی وَ مسلمانلرك روس وانکلیزه قارشی قلنج چکمه لری، جغرافیانك ، تاریخك اتنوغرافیانك، آغا اوغلونك سودیکی برتعبیری ایله مقدرات الیه نك الجا آتیدر .

افندیلر ، بوجهان حربنده، بشریتك شمدیه قدر هیچ کورمدیکی، طوفانلردن دها مدهش اولان بوهائله ده، بشریتك

افرادی، بیکلرجه سنه‌لك تاریخلرینك ممثلی صفتیله صحنهٔ تاریخه چیقیورلر. بوکونکی حربه بوتون جهان، اوروپا، آسیا، آفریقا، حتی اوسترالیا وامریقا اوقیانوسلریله برابر قاریشیور. بوکونکی حرب، اسطیرك حکایه ایتدیکی، دیولر، آلهلر حربندن دها بویوك، دها فورقنج‌دها خارق‌العاده‌در. بوحرب، آپوقالیپسلرك؛ محمدیه‌لرك درجهٔ دهشت‌وعظمتنی تصویردن عاجز قالدقلری، آخر زمان حربنی آکدیور. بو حربده کونی و غیر بشری اسباب وسوائق‌ایله حقیقی موقعمزه کلمه‌مز ضروری‌ایدی، وَاویله‌اولدی.

افندیلر، بوهنکامه‌ده موقع سیاسی وعسکریمز خطاسز اولدیغی کبی، املمز، ایده‌آلمزده مجرد ومطلق‌حق نقطهٔ نظرندن حقلیدر. بن، اسلاملرك، عثمانلیلرك بوندن دها حقلی برحرب ایتدکلرینی بیله‌میورم. بز بو حربده بوتون محاربلرك قبول وتعظیم ایتدکلری براساسی، ملیتلرك استقلال وحریتی، دینلرك استقلال وحریتی، یعنی یالکز غصب وضبطه مستند فعلی وقایعه قارشی، وجدان واساسات مطلقه‌نك مطالبنی مدافعه ایدیورز؛ بو مطلق مبدألرك قوه‌دن فعله چیقمه‌سنی استیور وَاونکچون قان دوکیورز. تورکلری، اسلاملری، کندیلرینك آرزوسی وجهله قورتارمق، یاشاتمق استیورز. خصممز انکلیز مدیران امورینك اعلان واونلره پیرو اولهرق فرانسز وروسلرك تکرار ایتدکلری مبدأ ملیتك تحققی ایچون جان ویاشله چالیشیورز.

حق ، افندیلر ، غالب کلمکده تأخر ایده‌بیلیر ، لکن نهایت النهایه مطلقا غالبدر . بناءً علیه امالمزده محققاً غالب کله.

جکز: حق یعنی الله بونی استیور .

افندیلر ،

کچن قربان بایرامنده بر چوق قربانلر ویره‌رك، فکرك، بویوك أملك ، نجات أملنك احیاسنه کیریشدك . کچن قربان بایرامزله خلاص ونجات دوره‌سی باشلادی . بو دوره اوزون سوره‌بیلیر ، قورقمایك ! بعض انکلیزه ، حتی بعض فاصله‌لره بیله اوغرایه‌بیلیر یه قورقمایك !..چونکه اصلا،اصلا قطعی‌موفقیتسزلکه دوچار اولماز . بزده باشقه مدنی قوملر کبی قربان سایه‌سنده نجاته اینانیورز ، نجاتمز محققدر .

او حالده افندیلر ، بویوك کوچیمزك تاکریدن آلدیغی بویروغنی دیکلیه‌رك :

هایدی ، یورویك ، مدنیت ، شرف ، شانه ؛
اسکی ، یکی ، حر ومسعود تورکستانه ،
بوتونه آسیا واستقبال هپ سزك !..

محررك ديكر اثرلرى :

اوچ طرز سياست

اوچنجى طبعى. دولت عليه‌نك اصول سياستنه دائر محررك بر مقاله‌سيله «پيام» باش محررى على كمال بكك برجوابنى وكوتاهيه مبعوث سابق احمد فريد بكك بر مكتوبنى محتويدر. موجود نسخه‌لرى پك آز قالمشدر. فيئاتى ٢ غروشدر.

اسكى «شورلى امت» ده چيقان
مقاله‌لرمدن

مقاله‌لر

باشلانغيج — قدر — غلوخوفسكى‌نك نطقى اوزرينه مطالعه — بر توصيه — شرق مسأله‌سنه دائر — نور وظلمت — روسيه اختلالنه دائر.

فيئاتى: آلتمش پارادر .

موقوفيت خاطره‌لرى

محررى : آ . ى .

١٩٠٦ روسيه اختلالى زمانىنده قزان حبسخانه‌سنده كچن قرق كونلك موقوفيت خاطره‌سنى مصوردر.

فيئاتى اللى پارادر.

3 1761 06979159 8

DR
479
G3A64